

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Petrem Sedlákem ve věci

žalobce: **Ing. L. B.**
bytem X

proti
žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 1/376, 128 01 Praha 2

o žalobě proti rozhodnutím žalovaného ze dne 10. 2. 2023, č. j. MPSV-2023/34858-921, č. j. MPSV-2023/34908-921 a č. j. MPSV-2023/34868-921,

takto:

- I. Žaloba **se zamítá.**
- II. Žalobce **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Předmět řízení

1. Žalobce brojl žalobou podanou dne 1. 3. 2023 proti shora označeným rozhodnutím žalovaného. Rozhodnutím ze dne 10. 2. 2023, čj. MPSV-2023/34858-921, zamítl žalovaný odvolání žalobce a potvrdil rozhodnutí Úřadu práce České republiky – Krajské pobočky Brno, o nepřiznání příspěvku na živobytí ze dne 8. 12. 2022, čj. 421560/2022/BBA.

Rozhodnutím ze dne 10. 2. 2023, čj. MPSV-2023/34908-921, zamítl žalovaný odvolání žalobce a potvrdil rozhodnutí Úřadu práce České republiky – Krajské pobočky Brno, o nepřiznání příspěvku na živobytí ze dne 18. 1. 2022, čj. 21037/2023/BBA. Rozhodnutím ze dne 10. 2. 2023, čj. MPSV-2023/34868-921, zamítl žalovaný odvolání žalobce a potvrdil rozhodnutí Úřadu práce České republiky – Krajské pobočky Brno, o nepřiznání doplatku na bydlení ze dne 15. 12. 2022, čj. 428809/2022/BBA.

II. Podání účastníků

2. V podané žalobě žalobce nejprve namítl, že se podrobil předcházejícímu rozsudku zdejšího soudu ve věci sp. zn. 22 A 33/2021 a přes zvýšenou péči Úřadu práce nezískal ani práci ani pomoc v hmotné nouzi. Dále brojil proti nedostatečnosti odůvodnění nezbytnosti sociálního šetření v obydlí žalobce a v té souvislosti i proti nedostatečnému vypořádání odvolacích námitek. Uvedl i důvody, proč nedal souhlas s provedením sociálního šetření, a to nesplnění podmínek pro omezení základního práva žalobce na nedotknutelnost obydlí a soukromého života a dotčení práva na zachování lidské důstojnosti, osobní cti, dobré pověsti a ochranu jména. Namítl, že nebyl řádně vyzván k umožnění sociálního šetření v konkrétně stanoveném termínu, výzva nebyla ani řádně odůvodněna, neboť správní orgán neuvedl, co chtěl zjistit a prověřovat vstupem do obydlí. Zároveň nebyl o sociálním šetření zpraven v předstihu a nemohl předložit náhradní důkazy. Krom toho správní orgán ani neodůvodnil, proč dávky pouze nesnížil. Dále namítl, že po něm správní orgán vyžadoval informace nad rámec § 72 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi. Závěrem v případě obydlí v Náměšti n. Oslavou vysvětlil, že nemůže v tomto obydlí bydlet do té doby, dokud nebude mít postaveno najisto, že bude mít prostředky na úhradu nákladů na elektrické vytápění a přípravu teplé užitkové vody, které není schopen bez pomoci Úřadu práce sám zvládnout.
3. Žalovaný navrhl zamítnutí žaloby. Uvedl, že byl povinen řídit se právní úpravou a žalobcův nesouhlas s ní nezakládá právo odchýlit se od ní. Dále zdůraznil, že žalobce neuvedl místo svého skutečného pobytu a vyjádřil nesouhlas s provedením místního šetření, které tedy ani provedeno být nemohlo. Tvrzení žalobce o absenci písemného upozornění na termín šetření není proto dle žalovaného na místě. Žalobce byl opakovaně vyzván ke sdělení a doložení skutečností potřebných pro vyhodnocení jeho nároku na dávky, ale žalobce jemu doručeným výzvám nevyhověl a potřebné podklady nedoložil.

III. Podstatný obsah napadených rozhodnutí

4. Pokud jde o rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 2. 2023, čj. MPSV-2023/34858-921, tak v něm žalovaný uvedl, že skutečnost, že určitý doklad neexistuje v interaktivní podobě neznamená, že úřad není oprávněn vyžadovat jeho doložení, nicméně žalovaný považoval požadavek na vyplnění a podepsání požadovaných dokumentů za splněný. K obydlí v X, shrnul, že žalobce doložil souhlas obou majitelů, že souhlasu nevyplývá, že se na této adrese zdržuje a byt užívá. Ze šetření na místě bylo zjištěno, že se v místě nezdržuje a v době podání žádosti o dávku byt neužíval. Nesplnil povinnost sdělit, na které adrese se zdržuje, resp. kde je jeho skutečný pobyt. Neuvedením místa skutečného pobytu nebylo možné stanovit okruh společně posuzovaných osob ani provést sociální šetření/šetření na místě, kde se žalobce skutečně zdržuje. Pokud jde o nesouhlas s provedením místního šetření, odkázal na § 63 zákona o pomoci v hmotné nouzi s tím, že místní šetření nelze provést bez souhlasu žadatele

o dávku a odkázal na související judikaturu Nejvyššího správního soudu. Žalovaný v rozhodnutí uzavřel, že správní orgány daly žalobci možnost poskytnout potřebnou součinnost, výzvy obsahovaly poučení o následcích a požadované údaje byly potřeba pro posouzení existence nároku a výše příspěvku na živobytí.

5. V rozhodnutí ze dne 10. 2. 2023, čj. MPSV-2023/34908-921, žalovaný uvedl, že skutečnost, že určitý doklad neexistuje v interaktivní podobě neznamená, že úřad není oprávněn vyžadovat jeho doložení, nicméně žalovaný považoval požadavek na vyplnění a podepsání požadovaných dokumentů za splněný. Pokud jde o nesouhlas s provedením místního šetření, odkázal na § 63 zákona o pomoci v hmotné nouzi s tím, že místní šetření nelze provést bez souhlasu žadatele o dávku a odkázal na související judikaturu Nejvyššího správního soudu. Ohledně obydlí žalobce správní orgán vyzval k doložení písemného prohlášení, že žalobce obývá byt na adrese X, a že nájemce je oprávněn majitelem dát byt nebo část bytu do podnájmu další osobě. Žalobce uvedl, že jeden pokoj užíval bez právního titulu (s právním titulem strpění od příbuzných přes zimu) a další informace neuvedl, oprávnění od Statutárního města Brna podle žalobce nebylo nutné, neboť byl pouze na návštěvě u příbuzných. Majitele bytu neidentifikoval vzhledem k obavě, aby nedošlo k zabavení jeho věcí v souvislosti s exekucemi žalobce. Přístřeší mu bylo poskytnuto pod podmínkou, že majitel nebude rušen ani exekutory ani státními úřady. Dle žalovaného se nejednalo o podnájem a žalobce nedoložil ani prohlášení nájemce bytu k podnájmu nebo návštěvě. Uzavřel proto, že žalobce neosvědčil, zda byt nebo jeho část užívá samostatně nebo společně s dalšími osobami, odkaz na exekuce je nedostatečný, žalobce neuvedl žádné informace o nájemci bytu a v souhrnu neunesl důkazní břemeno.
6. Rozhodnutím ze dne 10. 2. 2023, čj. MPSV-2023/34868-921, žalovaný zamítl odvolání proti rozhodnutí Úřadu práce čj. 421560/2022/BBA ze dne 8. 12. 2022 s odůvodněním, že nebyla splněna podmínka doplatku na bydlení, kterou je získání nároku na příspěvek na živobytí.

IV. Posouzení věci

7. Žaloba splňuje podmínky přípustnosti. Podala ji oprávněná osoba v zákonné lhůtě. Soud při posouzení věci vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalovaného. O žalobě krajský soud rozhodl bez jednání.
8. Žaloba není důvodná.
9. Předem vypořádání vlastních žalobních námitek považuje soud za vhodné konstatovat, že z obsahu podané žaloby vyplývá primárně nesouhlas s celkovým postupem správních orgánů při nepřiznání nároku na příspěvek na živobytí a na doplatek na bydlení. Žalobce někdy poměrně silnými výrazy hodnotí činnost orgánů státní správy a kritizuje její „skutečně horlivý byrokratický způsob“ rozhodování a „subalterní entuziasmus“ žalovaného. Soud nicméně v postupu a v rozhodování žalovaného i správního orgánu prvního stupně neshledal nic, co by mělo vést ke zrušení žalobou napadených rozhodnutí.
10. Soud nijak nezpochybňuje, že proces přiznání dávky podle zákona o pomoci v hmotné nouzi může představovat poměrně přísně formalizovaný postup, nicméně soud v tom nevidí žádnou překážku přiznání dávky. Žalobce si musí uvědomit, že zachytná síť v podobně

pomoci v hmotné nouzi slouží k eliminaci dopadů těžko zvladatelné hmotné situace žadatelů, a je na správních orgánech, aby řádně posoudily, kteří žadatelé mají na pomoc v hmotné nouzi nárok a v jaké výši. Je pouze a jedině na žadatelích o poskytnutí pomoci v hmotné nouzi, aby správním orgánům poskytly potřebnou součinnost při zjišťování rozhodných skutečností, které vyplývají ze zákona. Správní orgány na jedné straně nemohou zjišťovat skutečnosti, ke kterým je zákon neopravňuje, na druhé straně, pokud žadatel (žalobce) potřebnou součinnost neposkytne, tak je nepřiznání nároku na pomoc v hmotné nouzi pouze a jedině důsledkem jeho rozhodnutí.

11. To je, bohužel, případ i nyní projednávané věci žalobce.

12. Pokud jde o jednotlivé námitky žalobce soud uvádí následující.

a) podpora v nezaměstnanosti

13. Pokud jde o spíše povzdech žalobce než námitku proti žalobou napadeným rozhodnutím ohledně tvrzení žalobce, že se sice podrobil předcházejícímu rozsudku zdejšího soudu ve věci sp. zn. 22 A 33/2021, nicméně mu stejně nebyla poskytnuta pomoc v hmotné nouzi, tak nelze než konstatovat, že nesplnění podmínek pro přiznání pomoci v hmotné nouzi nemá nic společného s tím, zda se žalobce podrobil rozsudku ve věci sp. zn. 22 A 33/2021.

b) rozhodnutí o žádostech o příspěvky na živobytí

14. Podle § 2 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi se pro účely posuzování stavu hmotné nouze příjmy a sociální a majetkové poměry osoby, která žádá o dávku, posuzují společně s příjmy a sociálními a majetkovými poměry dalších osob. Okruh těchto společně posuzovaných osob se posuzuje podle zákona o životním a existenčním minimu, pokud tento zákon nestanoví jinak.

15. Podle § 4 odst. 1 písm. d) zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, se společně pro účely tohoto zákona, není-li dále stanoveno jinak, posuzují jiné osoby, které společně užívají byt, s výjimkou osob, které prokážou, že spolu trvale nežijí a společně neuhrazují náklady na své potřeby.

16. Podle § 8 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi orgán pomoci v hmotné nouzi může z okruhu společně posuzovaných osob vyloučit osobu, u které žadatel o dávku prokáže, a) že společně s ní neužívá byt, jiný než obytný prostor nebo ubytovací zařízení, nebo b) že ačkoliv společně s ní užívá byt, jiný než obytný prostor nebo ubytovací zařízení, nepodílí se s touto osobou na úhradě nákladů společných potřeb, je-li jinou osobou podle zákona o životním a existenčním minimu.

17. Podle § 2 odst. 2 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi se osoba se nachází v hmotné nouzi, není-li dále stanoveno jinak, jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob po odečtení přiměřených nákladů na bydlení (§ 9 odst. 2) nedosahuje částky živobytí (§ 24), přičemž si nemůže tento příjem zvýšit vzhledem ke svému věku, zdravotnímu stavu nebo z jiných vážných důvodů vlastním přičiněním a zabezpečení jejich základních životních podmínek je tak vážně ohroženo.

18. Podle § 21 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi má nárok na příspěvek na živobytí osoba v hmotné nouzi podle § 2 odst. 2 písm. a), jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob (§ 9 odst. 2) nedosahuje částky živobytí posuzovaných osob.
19. Podle § 49 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi jsou žadatel o dávku, příjemce i společně posuzované osoby jsou povinni osvědčit skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, na její výši nebo výplatu a na výzvu se osobně dostavit k příslušnému orgánu pomoci v hmotné nouzi, nebrání-li tomu těžko překonatelné překážky, zejména zdravotní stav.
20. Podle § 49 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi nesplní-li osoba uvedená v odstavcích 1 až 4 ve lhůtě stanovené příslušným orgánem povinnosti uvedené v odstavcích 1 až 4, může být po předchozím upozornění žádost o dávku zamítnuta, výplata dávky zastavena, nebo dávka odejmuta.
21. Podle § 63 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi jsou zaměstnanci orgánů pomoci v hmotné nouzi na základě souhlasu žadatele o dávku, příjemce dávky a osob společně posuzovaných oprávněni v souvislosti s plněním úkolů podle tohoto zákona vstupovat do obydlí, v němž tyto osoby žijí, a to s cílem provádět sociální šetření, popřípadě šetření v místě pro vyhodnocení podmínek nároku na dávky. Oprávnění k této činnosti jsou povinni prokázat služebním průkazem společně se zvláštním oprávněním vydaným příslušným orgánem pomoci v hmotné nouzi jako doložkou služebního průkazu. Toto zvláštní oprávnění obsahuje označení účelu vydání, číslo služebního průkazu, jméno, popřípadě jména, a příjmení zaměstnance a identifikační údaje vydávajícího orgánu pomoci v hmotné nouzi. O sociálním šetření, popřípadě o šetření v místě pro vyhodnocení podmínek nároku na dávky podle věty první se vždy učiní záznam ve spise.
22. Podle § 63 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi, pokud žadatel o dávku, příjemce dávky nebo osoba společně posuzovaná tím, že nedají souhlas se vstupem do obydlí, znemožní provedení sociálního šetření, popřípadě šetření v místě, k ověření skutečností rozhodných pro nárok na dávku nebo její výši, může jim být žádost o dávku zamítnuta nebo dávka odejmuta, popřípadě snížena její výše.

b.1) nedostatečnost odůvodnění nezbytnosti sociálního šetření v obydlí žalobce, nedostatečné vypořádání odvolacích námitek

23. Soud neshledal nedostatky ve vypořádání odvolacích námitek žalobce ani u jednoho ze žalobou napadených rozhodnutí. Žalobce nedostatek vypořádání odvolacích námitek vztáhl k otázce nezbytnosti sociálního šetření v obydlí žalobce.
24. V případě odvolání proti rozhodnutí Úřadu práce ze dne 8. 12. 2022, čj. 421560/2022/BAA, žalobce žádnou námitku proti nezbytnosti sociálního šetření v obydlí žalobce neuvedl. Pouze odkázal na svoji odpověď na výzvu ze dne 19. 12. 2022, ve které nedal souhlas s provedením sociálního šetření.
25. Odvolání proti rozhodnutí Úřadu práce ze dne 15. 12. 2022, čj. 428809/2022/BBA, bylo obsahově velmi podobné s tím rozdílem, že v závěru obsahovalo k obydlí žalobce jeho

vyjádření, že o doplatek na bydlení žádá bez dalších osob a v Náměšti n. Osl. nemůže bydlet vinou šikanózních obstrukcí tamního Úřadu práce.

26. Konečně v odvolání proti rozhodnutí Úřadu práce ze dne 18. 1. 2023, čj. 21037/2023/BBA, k odmítnutí provedení sociálního šetření uvedl: „že se svobodnými občany nelze nakládat jako se zvířaty a chodit je do jejich domovů kontrolovat jako dobytek chovaný v chlévě. Občan není ani v bezprávném postavení odsouzeného vězně, jehož, může dozorce kontrolovat na cele. Co se týče dočasného přístřeší v zimním období na adrese v ul. X, tak nejde o pronájem či podnájem od nájemce bytu, protože se jedná o obvyklou návštěvu u příbuzných.“
27. Žalovaný se ve všech svých rozhodnutích o odvolání dostatečně zabýval otázkou nezbytnosti sociálního šetření v obydlí žalobce. V případech rozhodování o příspěvku na živobytí považuje soud za dostatečný odkaz na § 63 zákona o pomoci v hmotné nouzi, které jako důvod provedení sociálního šetření uvádí vyhodnocení podmínek nároku na dávky. V případě rozhodnutí o odvolání proti rozhodnutí Úřadu práce ze dne 18. 1. 2023 navíc žalovaný zdůraznil pochybnosti o přístřeší žalobce na ulici X, a to s ohledem na právní titul užívání nemovitosti a s ohledem na neuvedení bližších údajů, které by umožnily provedení ověření skutečností rozhodných pro posouzení nároku na dávku. Pokud jde o doplatek na bydlení, tak se žalovaný sociálním šetřením vůbec nezabýval, neboť o jeho nepřiznání bylo rozhodováno ve vazbě na nepřiznání příspěvku na živobytí, tudíž otázka sociálního šetření nebyla v této věci vůbec podstatná.

b.2) Zhodnocení důvodů, proč žalobce nedal souhlas s provedením sociálního šetření

28. Soud předně konstatuje, že žalobce nebyl povinen dát správním orgánům souhlas s provedením sociálního šetření. Právní úprava nicméně jasně upravuje důsledky takového jednání žadatele o pomoc v hmotné nouzi.
29. Podle § 63 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi jsou zaměstnanci orgánů pomoci v hmotné nouzi na základě souhlasu žadatele o dávku, příjemce dávky a osob společně posuzovaných oprávněni v souvislosti s plněním úkolů podle tohoto zákona vstupovat do obydlí, v němž tyto osoby žijí, a to s cílem provádět sociální šetření, popřípadě šetření v místě pro vyhodnocení podmínek nároku na dávky. Oprávnění k této činnosti jsou povinni prokázat služebním průkazem společně se zvláštním oprávněním vydaným příslušným orgánem pomoci v hmotné nouzi jako doložkou služebního průkazu. Toto zvláštní oprávnění obsahuje označení účelu vydání, číslo služebního průkazu, jméno, popřípadě jména, a příjmení zaměstnance a identifikační údaje vydávajícího orgánu pomoci v hmotné nouzi. O sociálním šetření, popřípadě o šetření v místě pro vyhodnocení podmínek nároku na dávky podle věty první se vždy učiní záznam ve spise.
30. Podle § 63 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi, pokud žadatel o dávku, příjemce dávky nebo osoba společně posuzovaná tím, že nedají souhlas se vstupem do obydlí, znemožní provedení sociálního šetření, popřípadě šetření v místě, k ověření skutečností rozhodných pro nárok na dávku nebo její výši, může jim být žádost o dávku zamítnuta nebo dávka odejmuta, popřípadě snížena její výše.

31. Žalobce v nyní posuzovaných věcech příspěvků na živobytí trval na tom, že právní úprava možnosti vstupu do obydlí nesplňuje podmínky pro omezení základního práva žalobce na nedotknutelnost obydlí a soukromého života a ani podmínky dotčení práva na zachování lidské důstojnosti, osobní cti, dobré pověsti a ochranu jména.
32. Soud se zcela ztotožňuje s odkazem žalovaného na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 2. 2021, čj. 6 Ads 127/2010-57, dle kterého *„Nejvyšší správní soud si je vědom vysoké ústavní hodnoty ochrany soukromí jednotlivce a nedotknutelnosti obydlí, do nějž není dovoleno vstoupit bez souhlasu toho, kdo v něm bydlí (čl. 12 Listiny základních práv a svobod). Na druhou stranu však poukazuje i na zakotvení sociálních práv v Listině základních práv a svobod a na ústavní úpravu, která stanoví, že sociálních práv je možno se domáhat pouze v mezích zákonů, které tato ustanovení provádějí (čl. 41 Listiny základních práv a svobod). V posuzovaném případě zákonodárce jednoznačně stanovil možnost orgánů pomoci v hmotné nouzi v souvislosti s plněním úkolů podle zákona o pomoci v hmotné nouzi vstupovat do obydlí, v němž žijí žadatelé o dávku, s cílem provádět sociální šetření. V případě, že posuzované osoby nedají souhlas se vstupem do obydlí, může jim být žádost o dávku zamítnuta.“*
33. Správní orgán se, podle názoru soudu, nijak uvedenou citací nezesměšňuje, jak se domnívá žalobce. Žalobce totiž opomíjí, že na základě určité skutkové situace soudy dospívají i k zobecnujícím právním závěrům, které lze aplikovat i na jiné skutkové případy. Závěr Nejvyššího správního soudu, uvedený v citovaném rozhodnutí, je dostatečně obecný, aby jej bylo možné aplikovat obecně i na otázky vstupu do obydlí i v jiných případech, kdy zákon vyžaduje provedení sociálního šetření.
34. Konečně Nejvyšší správní soud v dalším ze svých rozhodnutí ze dne 9. 11. 2020, čj. 4 Ads 184/2020-59, dospěl k obdobnému závěru v souvislosti s doplatkem na bydlení a uvedl: *„Nejvyšší správní soud uvádí, že sociální šetření představuje jeden z možných prostředků k řádnému zjištění skutkového stavu. Není nutné jej vždy bezpodmínečně provádět, nelze však na něj ani nahlížet jako na krajní opatření, jak to činí stěžovatel. V posuzované věci má Nejvyšší správní soud za to, že není na místě úřadu práce vytýkat, že postupoval při posuzování stěžovatelovy žádosti o dávku pomoci v hmotné nouzi důkladně a pokusil se v rámci zjišťování skutkového stavu v obydlí stěžovatele provést sociální šetření. Vyhovění žádosti stěžovatele a s tím spojené přiznání dávky pomoci v hmotné nouzi a její vyplácení stěžovateli totiž představuje čerpání finančních prostředků z veřejných rozpočtů, které nejsou neomezené, je nutno je chránit před jakýmkoliv neoprávněným využíváním a pečlivě zvažovat, zda je jejich využití potřebné. Proto je třeba při posuzování splnění podmínek pro přiznání těchto dávek postupovat pečlivě a řádně zjistit skutkový stav. Jak žalovaný přilehavě uvedl ve vyjádření ke kasační stížnosti, dávky pomoci v hmotné nouzi jsou přísně majetkově testovány, neboť tvoří jakousi poslední záchrannou síť pro osoby, které nejsou schopny vlastními silami či za pomoci osob blízkých zajistit základní životní potřeby a je tudíž na místě, aby správní orgán ověřoval, zda se žadatel o dávku v takové životní situaci skutečně nachází.“*

[15] Nejvyšší správní soud v této souvislosti dále konstatuje, že pokud stěžovatel žádá o finanční plnění z veřejných rozpočtů (dávku řešící pomoc v hmotné nouzi), lze od něj spravedlivě požadovat přiměřenou součinnost, mj. i vyhovění zákonným požadavkům správních orgánů na prokázání nároku na tuto dávku a poskytovat v rámci relevantní právní úpravy při zjišťování

skutkového stavu veškerou potřebnou součinnost, a to i v situaci, kdy v této součinnosti spatřuje zásah do svých práv.“

35. Pouze na okraj považuje soud za vhodné uvést, že v citovaném rozhodnutí se Nejvyšší správní soud vyjádřil i použitelnosti závěrů vyslovených v jiné skutkové věci, resp. ve věci jiné dávky a uvedl: *„Závěry uvedené v rozsudku NSS ze dne 13. 12. 2007, č. j. 3 Ads 83/2007–98, na který poukázal městský soud, jsou pro posuzovanou věc relevantní. V tomto rozsudku se sice jednalo o jinou dávku (dávku sociální péče), avšak podstata věci byla stejná jako v posuzované věci – žádost o tuto dávku byla zamítnuta, neboť žadatel o dávku neposkytl zákonem požadovanou součinnost při zjišťování skutkového stavu (neumožnil provedení sociálního šetření ve svém bydlišti).“*
36. Jak soud uvedl výše, smyslem sociálního šetření a s ním souvisejícím vstupem do obydlí je možnost správního orgánu vyhodnotit podmínky nároku na dávku, tj. ověřit žadatelem tvrzené a listinnými důkazy doložené skutečnosti. Správní orgány musí mít možnost ověřit finanční a majetkovou situaci žadatele. Soud zdůrazňuje, že nevyplnění tiskopisů žalobci žalovaný k tíži nekladl. Naopak z obou rozhodnutí o nároku na příspěvek na živobytí plyne, že žalobce na výzvy Úřadu práce materiálně reagoval, byť nikoliv na předepsaných tiskopisech.
37. Nepřiznání dávky je opakovaně spojeno s neuvedením místa skutečného pobytu, tj. nemožností stanovení okruhu společně posuzovaných osob a provedením sociálního šetření. V nyní souzené věci ze správního spisu nevyplývá, že by Úřad práce své oprávnění k ověření sociálních a majetkových poměrů stěžovatele zneužil, např. provedením místního šetření svévolně (s ohledem na žalobcem tvrzené skutečnosti) či opakovaně (a tím i nadbytečně), popř. že by např. stěžovatele tímto úkonem nezákonně diskriminoval.
38. Jak v případě tvrzeného bydliště žalobce v X, tak v případě přístřeší v X, identifikoval Úřad práce určité pochybnosti (v případě X fakt, že žalobce v daném místě pravděpodobně vůbec nebydlí, což i sám potvrdil, a nesdělil místo skutečného pobytu, a v případě přístřeší v X neposkytl součinnost dostatečnou k identifikaci samotného přístřeší), které i soud považuje za vhodné odstranit prostřednictvím sociálního šetření. Žalobce žádal o dávku ze státního rozpočtu a stejně jako Nejvyšší správní soud v citovaném rozsudku i zdejší soud v nyní projednávané věci konstatuje, že žalobce je povinen snést určité omezení svých práv.
39. Zároveň soud znovu opakuje, vstup do obydlí, resp. provedení sociálního šetření je vázán na souhlas žadatele o dávku. Zákon o pomoci v hmotné nouzi neopravňuje Úřad práce k provedení sociálního šetření bez součinnosti žadatele o dávku a ani v nynější věci k šetření bez souhlasu žalobce nedošlo. Žalobcem odkazované příklady omezení čl. 12 Listiny základních práv a svobod se však váží na možnost porušení čl. 12 Listiny *bez souhlasu* vlastníka obydlí, což není otázka zákona o pomoci v hmotné nouzi. Neposkytnutí souhlasu s provedením sociálního šetření představuje porušení povinnosti součinnosti tam, kde je provedení sociálního šetření spojené se vstupem do obydlí nutné. Důsledkem neposkytnutí takové součinnosti není vznik oprávnění Úřadu práce do obydlí žadatele vstoupit, důsledkem je „pouze“ (částečně) negativní rozhodnutí o přiznání dávky. Ustanovení § 63 zákona o pomoci v hmotné nouzi tak představuje pro žadatele o dávku volbu, zda poskytne

správním orgánu součinnost a bude moci případně dávku čerpat, nebo součinnost neposkytne, což se negativně projeví na možnosti dávku čerpat.

b.3) námitky v části 3. žaloby

40. Námitky obsažené v části 3. žaloby nemohou být už z podstaty věci jejich hypotetického formulování důvodné.
41. Žalobce tvrdí, že nebyl řádně vyzván k umožnění sociálního šetření v konkrétně stanoveném termínu, výzva nebyla ani řádně odůvodněna, tedy že správní orgán neuvedl, co chtěl zjistit, prověřovat vstupem do obydlí.
42. Žalobce v případě žádosti o příspěvek na živobytí ze dne 5. 10. 2022 již 23. 10. 2022 k výzvě na předložení tiskopisů vč. souhlasu k provedení sociálního šetření uvedl, že takový souhlas nedává.
43. V případě žádosti o příspěvek na živobytí ze dne 28. 11. 2022 taktéž žalobce uvedl v podání ze dne 19. 12. 2022 k tiskopisu „Souhlas s provedením sociálního šetření“, že tento souhlas nedává a odkázal na nedotknutelnost obydlí.
44. Jestliže tedy žalobce *à priori* odmítl poskytnout souhlas s provedením sociálního šetření, nebyl důvod, aby ho správní orgán vyzýval konkrétní výzvou k jeho umožnění, vč. stanovení termínu šetření.
45. Soud neshledává důvod ke zrušení žalobou napadených rozhodnutí ve věcech příspěvků na živobytí ani v tom, že by žalobce nebyl zpraven v předstihu o sociálním šetření a neměl možnost navrhnout a předložit náhradní důkazy.
46. Předně obdobně jako v případě nedoručení výzvy k umožnění provedené sociálního šetření s konkrétním termínem platí, že pokud nedal žalobce souhlas s jeho provedením, nebyl žádný důvod k tomu, aby správní orgán zpravoval žalobce s předstihem o provedení sociálního šetření. Pokud jde o možnost předložení *náhradních* důkazů a tvrzení, že správní orgány nevyjevily, jaké rozhodné skutečnosti chtějí místním šetřením ověřovat, tak soud opětovně odkazuje na § 63 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Žalobce je schopen samostatně formulovat právní argumentaci a jistě je mu známá zásada *neznalost zákona neomlouvá*, soud má za to, že je mu i citované ustanovení známe vč. toho, že je v něm uvedeno, k čemu slouží sociální šetření, tj. k vyhodnocení podmínek nároku na dávky. Již z uvedeného je patrné, že správní orgány jsou pomocí sociálního šetření oprávněny ověřovat *veškeré* skutečnosti, které žalobce tvrdí a v listinné podobě dokládá.
47. Pokud nicméně již na úvod žalobce paušálně vyloučí možnost sociálního šetření, pak není důvod, aby žalobce konkrétně specifikoval, jaké skutečnosti považuje za sporné a které chce konkrétně v rámci sociálního šetření ověřit.

48. Nesouhlasem s provedením sociálního šetření se tak celá část 3. žaloby stává v nyní projednávané věci zcela hypotetickou, což zjevně vnímá i žalobce, která ji uvádí slovy: „*I kdybychom na okamžik zavřeli obě oči, dělali u toho hloupé a bráli falešnou brú ...*“.
49. V rámci této části žaloby uvedl žalobce i námitku, že není odůvodněno, proč Úřad práce dávky pouze nesnížil. Ani tu soud v případě příspěvků na živobytí neshledal důvodnou.
50. Podle shora odkazovaného § 63 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi, je důsledkem nesouhlasu příjemce dávky nebo osoby společně posuzované se vstupem do obydlí, znemožnění provedení sociálního šetření, popřípadě šetření v místě, možnost zamítnutí žádosti o dávku zamítnuta nebo odejmutí dávky, popřípadě snížení její výše.
51. Správní orgány mají zasahovat do práv žadatelů o dávky co nejméně, jinými slovy, pokud je možné stanovit dávku na základě provedení dokazování, měl by Úřad práce dávku přiznat. Nicméně pokud nedostatek součinnosti žadatele způsobí nemožnost stanovení dávky, má správní orgán možnost zamítnout žádost o dávku.
52. V případě, že Úřad práce, resp. žalovaný došel k závěru, že nedostatek součinnosti žalobce znemožnil stanovení dávky, bylo jeho úkolem odůvodnit to, proč zamítl žádost žalobce a nepřiznal mu příspěvek na živobytí. V tom případě není povinen zdůvodňovat, proč nepřijal jiné řešení, tj. neodejmul dávku nebo nesnížil její výši.
53. Z obou rozhodnutí o odvolání je jasné patrné, proč žalovaný aproboval postup Úřadu práce, který příspěvek na živobytí žalobci nepřiznal. V případě rozhodnutí čj. MPSV-2023/34858-921 je klíčovým důvodem neuvedení skutečného pobytu a v důsledku toho nemožnost stanovit okruh společně posuzovaných osob a nemožnost provedení místního šetření. V případě rozhodnutí čj. MPSV-2023/34908-921 je důvod velmi obdobný; žalobce sice uvedl adresu X, avšak nespécifikoval byt ani jeho vlastníka (nájemce), neumožnil ani ověřit, zda existují osoby, které naplňují okruh společně posuzovaných osob (k tomuto závěru je oprávněn pouze správní orgán, tudíž tvrzení žalobce o tom, že bydlí u osob, které nenaplní definici společně posuzovaných osob, je irelevantní) a znemožnil provedení sociálního šetření. V obou případech má soud za to, že uvedené důvody plně korespondují s přijatým rozhodnutím správních orgánů, tj. se zamítnutím žádosti a nepřiznáním příspěvku na živobytí.
54. Jinými slovy, žalovaný, stejně tak i Úřad práce, odůvodnil dostatečně, proč rozhodl o zamítnutí žádosti žalobce, z pohledu soudu odůvodnění napadených rozhodnutí ob stojí, a proto nebyly správní orgány povinny zdůvodňovat, proč nepřijaly jiné řešení jeho žádosti.

c) Ostatní žalobní námitky k rozhodnutím o příspěvcích na živobytí

55. Za nedůvodné považuje soud i ty námitky, že správní orgán vyžadoval informace nad rámec § 72 zákona č. 111/2006 Sb.
56. Pokud jde o vyžadované informace k nájemcům bytu v X, a v té souvislosti o to, zda se jedná o osoby, které mají být společně posuzovány osobami, soud odkazuje na shora citovaný § 2 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi ve spojení s § 4 odst. 1 písm. d) zákona o

životním a existenčním minimu a § 8 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Z právní úpravy jasně plyne, že osoby, které se žadatelem společně užívají byt, se s ním posuzují společně, pokud nebudou prokázány skutečnosti vylučující jejich společné posouzení.

57. Zákon tedy konstruuje vyvratitelnou domněnku, že společně bydlící osoby jsou zároveň osobami společně posuzovanými.
58. V případě obydlí v X, žalobce sám uvedl, že bydlí u jiných osob, které mu poskytly pokoj na zimní období. Správní orgány zcela v souladu se zákonem na prvním místě tyto osoby chápaly jako případné společně posuzované osoby. Pokud žalobce neuvedl údaje těchto osob, nesdělil bližší označení konkrétního bytu a neumožnil sociální šetření, tak logicky zahránil i možnosti vyloučení těchto osob z případného okruhu společně posuzovaných osob.
59. Jak soud uvedl výše, závěr o tom, kdo je nebo není společně posuzovanou osobou přísluší přijmout správnímu orgánu, nikoliv žadateli o dávku. Soud samozřejmě nijak nevylučuje, že žalobce může setrvat na názoru, že osoby, které mu poskytly přístřeší, nepatří do okruhu společně posuzovaných osob, ale pro takové tvrzení musí unést důkazní břemeno, což bez uvedení identifikačních údajů těchto osob a bez provedení šetření na místě si lze jen velmi obtížně představit.
60. Pokud jde o požadavek na doložení právního titulu k užívání obytného prostoru v X, žalovaný se sice zabýval možností existence (pod)nájemního vztahu žalobce k dotčené nemovitosti, nicméně zároveň uvedl, že žalobce nedoložil žádné písemné prohlášení nájemce bytu, že žalobce obývá byt (část bytu), a to ani na základě podnájemní smlouvy ani pouze za účelem jím tvrzené návštěvy.
61. Žalobce nedoložil ani vlastní tvrzení o návštěvě, resp. poskytnutí přístřeší v podobě dlouhodobé návštěvy. Správní orgány se zcela v souladu se zákonem zabývaly titulem, na základě kterého užívá žalobce část bytu v X, a vyzvaly ho k jeho předložení. Skutečnost, že takovým titulem žalobce nedisponuje, případně zda je dostačující pro přiznání příspěvku užívání části bytu v režimu návštěvy, by mohla být hodnocena až v rámci dalšího posouzení, které však bylo v nyní projednávané věci nadbytečné.
62. Soud naopak souhlasí se žalobcem, že správní orgán si může z veřejných registrů zjistit sám, že žalobce nemá uzavřené manželství, registrované partnerství ani nevyživuje nezaopatřené děti ani nepečuje o jiné osoby, avšak tento závěr není s ohledem na vše shora uvedené důvodem pro zrušení žalobou napadených rozhodnutí.
63. Pokud jde námitku stran možnosti užívat obydlí v X v zimních měsících, ani zde neshledal soud postup žalovaného, byť se může jevit obtížně srozumitelný, nezákonným. Nepřiznání příspěvku na živobytí v případě obydlí v X je (stejně jako v případě obydlí v X) bylo důsledkem neposkytnutí součinnosti ze strany žalobce. S ohledem na skutečnosti, které v průběhu řízení o žádosti ze dne 5. 10. 2022, žalobce uvedl, shledal soud požadavky správních orgánů na sociální šetření v místě a uvedení skutečného bydliště jako oprávněné. Tudíž jejich nesplnění v souladu se zákonem vyústilo v zamítnutí žádosti a nepřiznání příspěvku na živobytí.

d) Rozhodnutí o doplatku na bydlení

64. Podle § 2 odst. 2 písm. b) zákona o hmotné nouzi se osoba se nachází v hmotné nouzi, není-li dále stanoveno jinak, jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob dosahuje sám nebo spolu s příspěvkem na živobytí podle § 4 odst. 1 písm. a) částek živobytí, ale nepostačuje k zabezpečení odůvodněných nákladů na bydlení (§ 34) a služeb s bydlením bezprostředně spojených (dále jen „odůvodněné náklady na bydlení“), přičemž si nemůže tento příjem zvýšit vzhledem ke svému věku, zdravotnímu stavu nebo z jiných vážných důvodů vlastním přičiněním a zabezpečení jejich základních životních podmínek je tak vážně ohroženo.
65. Podle § 33 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi má nárok na doplatek na bydlení vlastník bytu, který jej užívá, nebo jiná osoba, která užívá byt na základě smlouvy, rozhodnutí, nebo jiného právního titulu, jestliže by po úhradě odůvodněných nákladů na bydlení snížených o příspěvek na bydlení podle jiného právního předpisu byl příjem vlastníka bytu nebo jiné osoby, která užívá byt, zvýšený o vyplacený příspěvek na živobytí nižší než částka živobytí osoby (§ 24).
66. Podle § 33 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi je podmínkou nároku na doplatek na bydlení získání nároku na příspěvek na živobytí. Doplatek na bydlení lze přiznat s přihlédnutím k jejím celkovým sociálním a majetkovým poměrům také osobě, které příspěvek na živobytí nebyl přiznán z důvodu, že příjem osoby a společně posuzovaných osob přesáhl částku živobytí osoby a společně posuzovaných osob, ale nepřesáhl 1,3násobek částky živobytí osoby a společně posuzovaných osob.
67. Z citované právní úpravy plyne, že podmínkou přiznání nároku na doplatek na bydlení je získání nároku na příspěvek na živobytí. Správní orgány postupovaly zcela v souladu se zákonem, když žádost žalobce o doplatek na bydlení zamítly proto, že mu nebyl přiznán nárok na příspěvek na živobytí.
68. Napadené rozhodnutí žalovaného o odvolání žalobce ve věci nepřiznání doplatku na bydlení ze dne 10. 2. 2023 je v souladu se zákonem, neboť je opřeno o předcházející rozhodnutí ve věcech příspěvku na bydlení, které soud shledal taktéž jako v souladu se zákonem.

V. Závěr a náklady řízení

69. Krajský soud z výše uvedených důvodů žalobu jako nedůvodnou zamítl dle § 78 odst. 7 s. ř. s.
70. Výrok o náhradě nákladů řízení vychází z § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce nebyl úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Procesně úspěšnému žalovanému žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o ní musí

stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno, 29. listopadu 2023

Petr Sedlák, v. r.
samosoudce